

УДК 378.011.3-051:796.071.4]:615.83

Базильчук О. В.
завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Хмельницький національний університет

ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РІВНІВ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ДО РОБОТИ З ВІДНОВЛЕННЯ ЗДОРОВ'Я СПОРТСМЕНІВ

У статті автор експериментальним шляхом перевірів ефективність практичного впровадження системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів. Порівняльний аналіз якісних результатів рівнів сформованості готовності студентів контрольних і експериментальних груп до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм після педагогічного експерименту засвідчив про більш виражені якісні зміни у студентів експериментальних груп, у професійну підготовку яких, впроваджувалася розроблена система професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів.

Ключові слова: система професійної підготовки, майбутні фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, мотиваційно-ціннісний критерій, рівні сформованості готовності.

Базильчук О. В. Педагогическая диагностика уровня сформированности готовности будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии к работе по восстановлению здоровья спортсменов В статье автор экспериментальным путем проверил эффективность практического внедрения системы профессиональной подготовки будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии к работе по оздоровлению спортсменов. Сравнительный анализ качественных результатов уровней сформированности готовности студентов контрольных и экспериментальных групп к работе по оздоровлению спортсменов по мотивационно-ценностным критерием после педагогического эксперимента показал о более выражены качественные изменения у студентов экспериментальных групп, в профессиональную подготовку которых внедрялась разработанная система профессиональной подготовки будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии к работе по оздоровлению спортсменов.

Ключевые слова: система профессиональной подготовки, будущие специалисты по физической терапии, эрготерапии, мотивационно-ценностный критерий, уровни сформированности готовности.

Bazył'chuk O.V. Pedagogical diagnostics of the levels of preparedness formation of future specialists in physical therapy, ergotherapy to work with athletes' health recreation. Using experimental way, the author has checked efficiency of practical implementation of the system of professional training of future specialists in physical therapy, ergotherapy to work with athletes' health recreation. Levels of formation of preparedness of future specialists in physical therapy, ergotherapy to work with athletes' health recreation have been determined by motivation and value criterion. Comparative analysis of quality results of levels of formation of students' preparedness from control and experimental groups to work with athletes' health recreation by motivation and value criterion after the pedagogical experiment showed more expressed quality changes with students of experimental groups, professional training of whom incorporated elaborated system of professional training of future specialists in physical therapy, ergotherapy to work with athletes' health recreation.

High level of formation of motivation of students from the experimental groups to work in a multi-disciplinary team of specialists in athletes' health recreation was gained due to use of "round table" in the educational process with application of discussion with specialists-practitioners, doctors, and athletes; method of situational exercises and case-study tasks; methods of "brain storming"; business plays; methods of projects; creation of portfolio.

Analysis of the results of pedagogical experiment proved efficiency of the elaborated system of professional training of future specialists in physical therapy to work with athletes' health recreation.

We consider perspectives of further research to be related to determination of the level of formation of future specialists in physical therapy, ergotherapy to work with athletes' health recreation by the information and cognitive criterion.

Key words: system of professional training, future specialists in physical therapy, ergotherapy, motivation and value criterion, levels of preparedness formation.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень та публікацій. Вітчизняні дослідники (Н. О. Белікова [1], Ю. О. Лянной [2], Л. П. Сущенко [4] та ін.) та закордонні вчені (M. Fjellström [5], A. Pettersson [6], G. Sole [7], Öhman Ann, Hägg Kerstin [9] та ін.) активно проводять дослідження щодо проблем формування компетентного фахівця у сфері фізичної реабілітації, а з позицій сьогодення у сфері фізичної терапії, ерготерапії.

Окремі питання, пов'язані з характеристикою критеріїв сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до різних видів професійної діяльності, розкривали Н. О. Белікова [1], О. Ю. Лянной [2], О. В. Погонцева [3] та інші. Так, Н. О. Белікова виокремила критерії та показники, за якими визначаються рівні сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності. Ю. О. Лянной виокремив критерії сформованості готовності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації до наукової та професійної діяльності. О. В. Погонцева визначила критерії сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної

діяльності в оздоровчих центрах.

Науковці наголошують на тому, що правильний вибір критеріїв є однією з найважливіших вимог до педагогічного експерименту, тому що критерії допомагають визначити розвиненість тієї властивості, на вивчення якої спрямоване дослідження.

Однак, на сьогодні відсутні роботи, присвячені проблемі розробки критеріїв сформованої готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів.

Формулювання мети дослідження.

Мета статті полягає у характеристиці педагогічної діагностики рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм.

Методи дослідження: Аналіз психолого-педагогічної, наукової та довідкової літератури. Математико-статистичні методи обчислення результатів дослідження. Для оцінювання сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм було використано «Тест-опитувальник щодо визначення мотивації досягнень, за методикою Ю. Орлова».

Виклад основного матеріалу дослідження. Мотиваційно-ціннісний критерій характеризує рівень сформованості мотивації до роботи з відновлення здоров'я спортсменів, рівень відповідальності, потребу у наданні допомоги травмованому спортсменові і пошуку шляхів для їх запобігання та усунення; прагнення до самовдосконалення, саморозвитку та самореалізації у професійній діяльності.

Показниками мотиваційно-ціннісного критерію є: позитивне ставлення до реабілітаційної роботи з відновлення здоров'я спортсменів та професійної діяльності фізичного терапевта, ерготерапевта; пізнавальна зацікавленість до досягнень у реабілітації в спорті та результату усвідомленого вибору майбутньої професійної діяльності; бажання і потреба у розробці та ефективному застосуванні відновних заходів, терапевтичних програм у своїй професійній діяльності; сформована потреба у постійному саморозвитку та самовдосконаленні у реабілітації в спорті; прагнення до відновлення здоров'я спортсменів у професійній діяльності.

З метою визначення рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм нами був проведений формувальний етап педагогічного експерименту, у якому взяли участь студенти третього та четвертого курсів навчання Хмельницького національного університету, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Для експериментальної перевірки ефективності впровадження системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів, студенти вказаних закладів вищої освіти були об'єднані у дві групи, що у загальній кількості становило у контрольній групі (n = 104 особи) у експериментальній групі (n = 106 особи). Студенти контрольних груп навчалися за традиційною системою підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії у закладах вищої освіти. У професійну підготовку студентів експериментальних груп впроваджувалася розроблена нами система професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів. Зауважимо, що термін навчання, навчальні програми, вимоги до оцінювання студентів тощо в КГ і ЕГ були ідентичними.

Після завершення формувального етапу педагогічного експерименту, у процесі впровадження системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм статистично достовірно покращилися у студентів експериментальних груп з $11,02 \pm 0,25$ балів до $12,27 \pm 0,24$ балів (троз. = 3,61) при ($p \leq 0,05$) порівняно з аналогічними результатами студентів контрольних груп з $10,46 \pm 0,24$ балів до $10,58 \pm 0,27$ балів, у яких достовірних змін не виявлено (троз. = 1,45) при ($p \leq 0,05$)

Слід зазначити, що до педагогічного експерименту високий рівень сформованості готовності до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм продемонстрували 7 студентів контрольних груп, що становить 6,73% та експериментальних груп, що становить 6,60%. Середній рівень сформованості готовності до відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм продемонстрували 34,62% студентів контрольних груп і 52,83% студентів експериментальних груп. Низький рівень сформованості готовності до відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм продемонстрували 61 студент контрольних груп, що становить 58,65%, і 43 студенти експериментальних груп, що становить 40,57% (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз рівнів сформованості готовності студентів контрольних і експериментальних груп до відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм

Рівні	Групи									
	Контрольні групи (n=104)					Експериментальні групи (n=106)				
	до експерименту		після експерименту		Різниця %	до експерименту		після експерименту		Різниця %
Кількість (ч)	%	Кількість (ч)	%	Кількість (ч)		%	Кількість (ч)	%		
Високий	7	6,73	13	12,50	+5,77	7	6,60	18	16,98	+10,38
Середній	36	34,62	42	40,38	+5,77	56	52,83	69	65,09	+12,26
Низький	61	58,65	49	47,12	-11,54	43	40,57	19	17,92	-22,64

Порівняльний аналіз якісних результатів рівнів сформованості готовності студентів контрольних і експериментальних груп до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм після педагогічного експерименту свідчать про більш виражені якісні зміни у студентів експериментальних груп.

Високий рівень сформованості готовності до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм було виявлено у 18 студентів експериментальних груп, що становить 16,98%, це на 10,38% більше порівняно з результатами до педагогічного експерименту. Натомість високий рівень сформованості готовності до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм у студентів контрольних груп після експерименту було виявлено у 13 студентів, що становить 12,50%, це на 5,77% більше порівняно з результатами до педагогічного експерименту.

Це свідчить про ефективність розробленої системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів (табл. 1).

Окрім цього, було виявлено більш виражені якісні зміни у студентів експериментальних груп з середнім рівнем сформованості готовності до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм порівняно з аналогічними результатами у студентів контрольних груп. Так, кількість студентів експериментальних груп з середнім рівнем сформованості готовності до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм після завершення педагогічного експерименту збільшилася на 12,26%. Порівняльний аналіз аналогічних результатів у студентів контрольних груп свідчить про менш виражені якісні зміни. Так, кількість студентів контрольних груп з середнім рівнем сформованості готовності до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм після завершення педагогічного експерименту збільшилася на 5,77% (табл. 1).

Оцінювання ефективності практичного впровадження системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів свідчить про ефективність розробленої системи. Так, після завершення педагогічного експерименту значно зменшилася кількість студентів з: не вираженою сукупністю мотивів, адекватних меті і завданням до роботи з відновлення здоров'я спортсменів; відсутністю позитивного ставлення до професійної діяльності в цілому та до роботи з відновлення здоров'я спортсменів, зокрема; не вираженою пізнавальною зацікавленістю; відсутністю позитивних досягнень у реабілітації в спорті; не усвідомленням вибору майбутньої професійної діяльності. Так, порівняльний аналіз результатів з низьким рівнем сформованості готовності студентів контрольних і експериментальних груп до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм до та після педагогічного експерименту свідчать, про більш виражені якісні зміни у студентів експериментальних груп. Так, кількість студентів з низьким рівнем мотивації у експериментальних групах зменшилася на 22,64%. Проте, порівняльний аналіз аналогічних даних у студентів контрольних груп, які навчалися за традиційною системою підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії у закладах вищої освіти, свідчить, про менш виражені якісні зміни порівняно з даними студентів експериментальних груп. Так, кількість студентів контрольних груп з низьким рівнем сформованості готовності до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за мотиваційно-ціннісним критерієм після завершення педагогічного експерименту зменшилася на 11,54% студентів.

Це дозволяє стверджувати, що впровадження в освітній процес системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів дозволило усвідомити студентам значення та перспективу реабілітаційної діяльності, якою вони оволодівали для власного професійного становлення. Це вказує на високий рівень сформованості мотивації до роботи з відновлення здоров'я спортсменів, рівень відповідальності, потребу у наданні допомоги травмованому спортсменові і пошуку шляхів для їх запобігання та усунення; прагнення до самовдосконалення, саморозвитку та самореалізації у професійній діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Результати педагогічного експерименту свідчать про суттєві позитивні зміни рівнів сформованості готовності до роботи з відновлення здоров'я спортсменів у студентів експериментальної групи порівняно зі студентами контрольної групи. Високий рівень сформованості мотивації студентів експериментальних груп до роботи у мультидисциплінарній команді фахівців з відновлення здоров'я спортсменів досягався завдяки використанні у освітньому процесі методу «круглого столу» із застосуванням дискусій спільно з фахівцями-практиками, лікарями та спортсменами; методу ситуаційних вправ і завдань case-study; методу «мозкового штурму»; ділових ігор; методу проєктів; складання портфоліо.

Аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив ефективність розробленої системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів за інформаційно-когнітивним критерієм.

Література

1. Белікова Н. О. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: теорія та методика: [монографія] / Н. О. Белікова. – К.: ТОВ «Козарі», 2012. – 584 с.
2. Лянной Ю. О. Професійна підготовка магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах : теоретико-методичний аспект : [монографія] / Ю. О. Лянной. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 566 с.
3. Погонцева О. В. Формування готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності в оздоровчих центрах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. В. Погонцева – Київ, 2011. – 22 с.
4. Сущенко Л. П. Особливості формування здібностей майбутніх фахівців з фізичної реабілітації в умовах сучасної парадигми вищої фізкультурної освіти / Л. П. Сущенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і

спорт» збірник наукових праць / За ред. Г. М. Арзютова. – К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Випуск 3К1 (56) 15. – С. 347-350.

5. Fjellström, M., Naredi, S., Sawert, B. & Johnson, O. (2012). En bro mellan högre utbildning och profession: Utbildning för kliniska handledare i läkarutbildning. In: Nu 2012 Göteborg 17-19 oktober 2012: Gränslöst lärande. Paper presented at Nu 2012 Göteborg 17-19 oktober 2012 (pp. 131-132). Göteborg.

6. Pettersson A. F. Physiotherapist' stories about professional development / Anna F. Pettersson, Klara Bolander Laksov and Mona Fjellström // Physiotherapy Theory and Practice. – 2015. – Vol. 31. – Issue 6. – July. – P. 396-402.

7. Sole G. Employers' perspectives of competencies and attributes of physiotherapy graduates: an exploratory qualitative study / G. Sole, L. Claydon, P. Hendrick, J. Hagberg, J. Jonsson, T. Harland. – New Zealand Journal of Physiotherapy. – 2012. – 40 (3). – Pp. 123–127.

8. Öhman Ann, Hägg Kerstin Profession on the move: Changing conditions and gendered development in physiotherapy // Physiotherapy Theory and Practice. – 1998. – Vol. 14, no 1, 23-32 p.

References

1. Byelikova N. O. Pidhotovka maybutnikh fakhivtsiv z fizychnoyi reabilitatsiyi do zdorov'yazberezhuvall'noyi diyal'nosti: teoriya ta metodyka: monohrafiya / N. O. Byelikova. – K.: TOV «Kozari», 2012. – 584 s.

2. Lyannoy YU. O. Profesiyna pidhotovka mahistriv z fizychnoyi reabilitatsiyi u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh : teoretyko-metodychnyy aspekt : [monohrafiya] / YU. O. Lyannoy. – Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka, 2016. – 566 s.

3. Pohontseva O. V. Formuvannya hotovnosti maybutnikh fakhivtsiv z fizychnoyi reabilitatsiyi do profesiynoyi diyal'nosti v ozdorovchyykh tsestrakh : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : 13.00.04 «Teoriya i metodyka profesiynoyi osvity» / O. V. Pohontseva – Kyiv, 2011. – 22 s.

4. Sushchenko L. P. Osoblyvosti formuvannya zdibnostey maybutnikh fakhivtsiv z fizychnoyi reabilitatsiyi v umovakh suchasnoyi paradyhmy vyshchoyi fizkul'turnoyi osvity / L. P. Sushchenko // Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya № 15. «Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury / fizychna kul'tura i sport» zbirnyk naukovykh prats' / Za red. H. M. Arzyutova. – K. : Vydavnytstvo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2015. – Vypusk 3K1 (56) 15. – S. 347-350.

5. Fjellström, M., Naredi, S., Sawert, B. & Johnson, O. (2012). En bro mellan högre utbildning och profession: Utbildning för kliniska handledare i läkarutbildning. In: Nu 2012 Göteborg 17-19 oktober 2012: Gränslöst lärande. Paper presented at Nu 2012 Göteborg 17-19 oktober 2012 (pp. 131-132). Göteborg.

6. Pettersson A. F. Physiotherapist' stories about professional development / Anna F. Pettersson, Klara Bolander Laksov and Mona Fjellström // Physiotherapy Theory and Practice. – 2015. – Vol. 31. – Issue 6. – July. – P. 396-402.

7. Sole G. Employers' perspectives of competencies and attributes of physiotherapy graduates: an exploratory qualitative study / G. Sole, L. Claydon,

8. P. Hendrick, J. Hagberg, J. Jonsson, T. Harland. – New Zealand Journal of Physiotherapy. – 2012. – 40 (3). – Pp. 123–127.

9. Öhman Ann, Hägg Kerstin Profession on the move: Changing conditions and gendered development in physiotherapy // Physiotherapy Theory and Practice. – 1998. – Vol. 14, no 1, 23-32 p.

УДК 378.011.3 - 051:796 - 048.78 (045)

Безкопильний О.О.

**кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри теорії, методики фізичного виховання**

Слаутіна Н.В.

старший викладач кафедри теорії, методики фізичного виховання

Поліщук О. Л.

**кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси**

АКСІОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Процес формування готовності майбутніх учителів фізичної культури визначається своєю складністю, багатогранністю та змістовністю. Вчитель є носієм основних, еталонних цінностей суспільства та передає їх підростаючому поколінню, тому в загальній структурі готовності вчителя фізичної культури аксіологічний аспект має особливе значення.

Стаття присвячена характеристиці аксіологічного компоненту готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі. З'ясовано, що у науковій літературі існують різні погляди відносно класифікації педагогічних цінностей, їх поділяють на загальнолюдські, духовні, практичні та особистісні. В процесі фізичного виховання формуються цінності різної спрямованості: матеріальні, фізичні, соціальні, психологічні, духовні, тощо.

Система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності повинна бути спрямована на формування ціннісного ставлення до здоров'я та здоров'язбереження. Це вимагає з'ясування наступних питань: місце здоров'я в ієрархії загальнолюдських цінностей; узагальнення та аналіз вікових